

Esildis akadeemikukandidaadi esitamiseks sotsioloogia valdkonnas

Teen Tartu Ülikooli senatile ettepaneku esitada akadeemikukandidaadiks sotsioloogia valdkonnas sotsioloogia professor Veronika Kalmus.

Professor Veronika Kalmus on üks rahvusvaheliselt tuntumaid ja tunnustatumaid Eesti sotsiolooge ja meediateadlasi, kes on andnud märkimisväärse panuse Tartu sotsioloogilise koolkonna arengusse ning kel on silmapaistev roll Euroopa sotsioloogiaditsioonis olulise sotsiaalse transformatsiooni uurimisvaldkonna arendamises.

Oma uurimistöös on prof. Kalmus keskendunud mitmete üleilmsete ühiskondlike ja tehnoloogiliste muutuste (sh meediastumine, andmestumine, platvormistumine, tehisaru levik, jälgimisühiskonna kujunemine, sotsiaalse ja personaalse aja kiirenemine, väärtushinnangute ja mentaalsete struktuuride muutumine) uurimisele. Tema teadustöö fookuses on olnud ka teised sotsioloogilised uurimisteemad ja -probleemid, nt sotsialiseerumine; haridusinstituutsiooni, õppekavade ja õppemeedia muutused; inimeste elumaailma ja heaolu aspektid; digipädevuse kujunemine ja edendamine. Veronika Kalmuse teadustööd iseloomustab interdistsiplinaarsus, teoreetiline ambitsioonikus ning temaatiliselt laiahaardeline ja eri meetodeid kombineeriv empiiriline uurimistegevus. Tema peamine panus rahvusvahelisse teaduskirjandusse seisneb põlvkondlikkuse kontseptualiseerimises: ta on käsitlenud sotsiaalsete põlvkondade rolli ühiskonna transformatsioonis, sünteesides klassikalisi põlvkonnateooriaid morfogeneetilise teoreetilise raamistikuga. Prof. Kalmus on panustanud ka sotsiaalteadusliku metodoloogia arendamisse.

Veronika Kalmus on üks viljakamaid ja enim tsiteeritumaid Eesti sotsiolooge-meediateadlasi. Teadlaskarjääri jooksul on temalt ilmunud 232 publikatsiooni, sealhulgas 37 publikatsiooni ETIS-e 1.1. kategoorias, 15 publikatsiooni ETIS-e 1.2. kategoorias ning 20 publikatsiooni ETIS-e 3.1. kategoorias. *Google Scholar*'i andmetel (seisuga 15.09.2025) on tema töödele viidatud 3510 korda (h-indeks 31).

Professor Veronika Kalmus on oma teadus- ja arendustöö eest pälvinud hulgaliselt tunnustusi ja preemiaid. Mitmed prof. Kalmuse publikatsioonid on võitnud parima artikli preemiaid: haridusteaduslike tööde riikliku konkursi I preemia eesti keeles publitseeritud teadustööde kategoorias (koos Margus Pedaste ja Katariina Vainoneniga, 2021); Balti Uuringute Edendamise Assotsiatsiooni (AABS) Vitolsi auhind ajakirja *Journal of Baltic Studies* 40. aastakäigu parima artikli eest (koos Triin Vihalemmaga, 2010). Veronika Kalmust on tunnustatud nii Vabariigi Presidendi Kultuurirahastu Noore teadlase preemia (2008), Tartu Ülikooli aumärgi (2017) kui ka Eesti Vabariigi teaduspreemiaga (koos Marju Lauristini, Anu Masso, Signe Opermanni, Peeter Vihalemma ja Triin Vihalemmaga, 2022). Ta on valitud *Academia Europaea* filmi-, meedia- ja visuaaliuuringute sektsiooni liikmeks (2019) ja nimetatud Eesti Teadusagentuuri (ETAg) poolt Euroopa silmapaistvate naisteadlaste portaali AcademiaNet liikmeks (2020).

Prof. Kalmuse teadlaskarjäär on olnud tihedalt seotud Tartu Ülikooliga. Tartus sotsioloogia eriala lõpetamise (1995, *cum laude*) järel jätkas Veronika Kalmus paralleelselt

magistriõpinguid sotsioloogia erialal Tartu Ülikoolis (1995-1998) ja meediauuringute erialal Oslo Ülikoolis (1996-1998). Tartu Ülikoolis läbitud sotsioloogia doktoriõpingute ajal (doktoritöö „School Textbooks in the Field of Socialisation”, kaitsnud 2003, *cum laude*) töötas Veronika Kalmus ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudis teadurina, kuid käis külalisteaduri stipendiumide toel kogemusi omandamas nii Georg Eckerti Rahvusvahelises Kooliõpikute Uurimise Instituudis Braunschweigis (2000) kui Londoni majanduskoolis (LSE, 2001). Järeldoktori stipendium viis ta Edinburghi ülikooli (The Institute for Advanced Studies in the Humanities, 2004) ja sealt naasmise järel jätkas Veronika Kalmus ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudis tööd meediauuringute dotsendina (2005-2009). Veronika Kalmuse erakordsest teoreetilisest ning metodoloogilisest haardest annab tunnistust tõik, et ta on üks väheseid Tartu Ülikooli teadlasi, kes on olnud valitud kahe erineva eriala professoriks: aastatel 2009-2014 töötas Veronika Kalmus meediauuringute professorina, alates 2015. aastast on ta Tartu Ülikooli sotsioloogia professor.

Oma teadlaskarjääri vältel on prof. Kalmus juhtinud arvukalt nii kodumaiseid kui ka rahvusvahelisi teadusprojekte. Hetkel on tema juhtimisel või osalusel põhitäitjana käimas viis teadusprojekti, sh kolm Euroopa Liidu CHANSE'i meetme projekti ning üks ETag-i rühmagrant. Eraldi esiletõstmist väärib prof. Kalmuse pikaajaline hindamatu panus EU Kids Online'i teadlasvõrgustiku Eesti uurimisrühma juhina (alates 2007), sealhulgas kolme suuremahulise laste ja noorte internetikasutamise alase võrdlusuuringu koordineerimine Eestis (2010, 2018 ja 2025).

Aastatel 2014-2019 oli prof. Kalmus Eesti Teadusagentuuri poolt finantseeritud rühmagrandi „Sotsiaalse ja personaalse aja kiirenemine infoühiskonnas: vahendatud kommunikatsiooni praktikad ja mõjud“ (IUT20-38) vastutav täitja. Sünteesides sotsioloogilisi, info-, meedia- ja kommunikatsiooniteoreetilisi käsitusi ning neid empiirilisteks uuringuteks operatsionaliseerides lõi prof. Kalmuse juhitud teaduskollektiiv originaalse teoreetilise metodoloogilise mudeli, mõtestamaks Eesti ühiskonnas siirdeprotsesside tulemusel toimunud muutusi nende vastastikmõjudes. Uurimisrühma inglisekeelne kollektiivne monograafia *Researching Estonian Transformation: Morphogenetic Reflections* (toimetajad V. Kalmus, M. Lauristin, S. Opermann, T. Vihalemm; TÜ Kirjastus, 2020), on rahvusvaheliste retsensentide poolt hinnatud kui „muljetavaldav teaduslik saavutus“ (prof. Matej Makarovič) ja „maamärk Tartu sotsioloogilise koolkonna kujunemises“ (prof. Zenonas Norkus). Veronika Kalmuse juhitud uurimisrühm pälvis tööde tsükli „Eesti ühiskonna transformatsioon: analüüs ja mõtestamine“ eest 2022. aastal sotsiaalteaduste valdkonnas Eesti Vabariigi teaduspreemia.

Professor Kalmuse õpetamis- ja juhendamiskogemus on rikkalik. Viimastel aastatel on prof. Kalmus olnud seotud õppe- ja juhendamistööga eelkõige magistri- ja doktoriõppe astmetel. Ta on viljakas ja üliõpilaste hulgas kõrgelt hinnatud juhendaja, kelle käe all on Tartu, Tallinna ja Helsingi ülikoolis kaitsmiseni jõudnud 16 doktoritööd (sh sotsioloogia, meedia ja kommunikatsiooni ning haridusteaduste erialadel) ja 28 magistratööd. Juhendamisel on viis doktoritööd ja üks magistratöö. Mitmed Kalmuse juhendatud doktorandid on tänaseks rahvusvaheliselt tunnustatud teadlased, nt Andra Siibak (TÜ meediauuringute professor), Lukas Blinka (Masaryki Ülikooli dotsent), Maria Erss (TLÜ õppekavateooria dotsent), Kadri Koreinik (TÜ keelesotsioloogia kaasprofessor), panustavad Eesti akadeemiliste asutuste juhtimisse, nt Kristi Vinter-Nemvalts (TLÜ kantsler), Pille Runnel (ERM, teadusdirektor), või erasektori sotsiaaluuringutesse, nt Kristiina Saks (Kantar Emor, juhtekspert). Kalmuse juhendamisel on edukalt lõppenud ka üks järeldoktori projekt (Signe Opermann).

Lisaks viljakale teadus- ja arendustööle ning õppe- ja juhendamistööle on Veronika Kalmus aktiivselt panustanud ka oma *alma mater*'i teadus-administratiivsesse töösse. Ta on Tartu Ülikooli senati liige (2017-2020, 2021-...) ning ühiskonnateaduste instituudi nõukogu liige (alates 2005). Hindamatu on prof. Kalmuse panus Tartu Ülikooli ja seega kogu Eesti sotsioloogia ning meedia ja kommunikatsiooni alase akadeemilise järelkasvu toetamisse – alates 2015. aastast on prof. Kalmus sotsioloogia doktoriõppekava programmijuht/erialajuht, olles enne seda (2005-2013) olnud meedia ja kommunikatsiooni doktoriõppekava programmijuht.

Prof. Kalmuse ekspertsus on kõrgelt hinnatud ka riiklikes otsustuskogudes, näiteks on ta Eesti teaduspoliitika komisjoni liige (alates 2022), kuulunud Eesti Teadusagentuuri ühiskonnateaduste ja kultuuri ekspertkomisjoni (2012-2019), TAIE fookusvaldkonna „Elujõuline Eesti ühiskond, keel ja kultuuriruum“ töörühma (2021) ja HTM-i teaduse rahastamise töörühma (2025). Professor Kalmus on andnud olulise panuse Eesti Sotsioloogide Liidu töösse, olles pikaaegne liidu juhatuse liige (2011-2025), sh asepresident (2011-2014, 2015-2023) ja president (2015). Ta kuulub mitmesse rahvusvahelisse erialaorganisatsiooni nii sotsioloogia kui meedia ja kommunikatsiooni ning internetiuuringute vallas, olles alates 2024. aastast ka Euroopa Sotsioloogia Assotsiatsiooni uurimisvõrgustiku „Sotsiaalne transformatsioon: Ida ja Lääs“ juhatuse liige. Veronika Kalmus on teadusajakirjade *Cyberpsychology*, *Eesti Haridusteaduste Ajakiri* ja *Ariadne Lõng* toimetuskolleegiumide liige.

Kogu akadeemilise tegevuse vältel on Veronika Kalmus pidanud väga oluliseks eesti omakeelse sotsiaalteadusliku mõtte ja terminoloogia arendamist. Ta on avaldanud arvukalt eestikeelseid teaduspublikatsioone (sh kaastoimetanud kaht mahukat kogumikku – „Eesti ühiskond kiirenevas ajas“, 2017; „Eesti elavik 21. sajandi algul“, 2004), laiemale avalikkusele suunatud teadustekste (sh peatükke Eesti inimarengu aruannetes) ja populaarteaduslikke kirjutisi ning panustanud veebiõpiku „Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas“ (samm.ut.ee) kirjutamisse ja toimetamisse. Ta on avaldanud ka lastele ja noortele suunatud materjale, nt loonud koos meediastumise uurimisrühmaga H2020 projekti „ySKILLS“ eestikeelse veebivaramu (sisu.ut.ee/yskills), mis sisaldab muuhulgas digioskuste arendamisele suunatud „ySKILLS-i õppevara“ ning uuringueetika ja laste õiguste teemalisi animafilme.

Kokkuvõtteks soovitan veendunult esitada professor Veronika Kalmus akadeemikukandidaadiks sotsioloogia valdkonnas. Prof. Kalmus on rahvusvaheliselt tunnustatud teadlane, kelle uurimistöö on silmapaistvalt lai ja interdistsiplinaarne haare ning kes on andnud olulise panuse Eesti sotsioloogia arengusse ja akadeemilise järelkasvu kujundamisse.

/allkirjastatud digitaalselt/

Margit Keller
TÜ sotsiaalteaduste valdkonna dekaan

Veronika Kalmus

Kontaktandmed

Aadress: Ühiskonnateaduste instituut, Tartu Ülikool, Lossi 36, 51003 Tartu
Koduleht: https://www.ae-info.org/ae/Member/Kalmus_Veronika

ETIS-e link

https://www.etis.ee/CV/Veronika_Kalmus/est

10 tähtsamat teaduspublikatsiooni (pööratud kronoloogilises järjekorras)

1. Kalmus, V.; Bolin, G.; Figueiras, R. (2024). Who is afraid of dataveillance? Attitudes toward online surveillance in a cross-cultural and generational perspective. *New Media & Society*, 26(9), 5291–5313. <https://doi.org/10.1177/14614448221134493>.

Viitamisi: Google Scholar: **27**.

Kommunikatsiooniuuringute ning sotsioloogia- ja poliitikateaduste ühes juhtivas ajakirjas (IF=4,3) ilmunud artikkel võrdleb kahe põlvkonna meediakasutajate riigipoolse ja korporatiivse jälgimisega seotud kogemusi ja hoiakuid eri ajalooliste jälgimisrežiimidega riikides (Eestis, Portugalis ja Rootsis) ning analüüsib, mis ennustab hoiakuid tänapäevase jälgimise suhtes. Tulemused näitavad, et sotsiaalahjalooline kontekst kujundab põlvkondade vahelisi lõhesid jälgimisega seotud kogemustes ja hoiakutes, kuid individuaalsed kogemused riigipoolse jälgimisega ei ennusta sallivust ühegi tänapäevase jälgimistüübi suhtes. See lubab järeldada, et põlvkonnaspetsiifiliste hoiakute kujundamisel mängivad globaalsed tehnokultuurilised arengud tõenäoliselt olulisemat rolli kui minevikukogemused.

2. Kalmus, V.; Lauristin, M.; Opermann, S.; Vihalemm, T. (toim.) (2020). *Researching Estonian Transformation: Morphogenetic Reflections*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus, 379 lk. <https://library.oapen.org/handle/20.500.12657/87145>

Raamatuarvustusi rahvusvahelistes teadusajakirjades: **4**. Viitamisi: Google Scholar: **15**.

MeeMa uurimisrühma kollektiivne monograafia on retsensentide sõnul „muljetavaldav teaduslik saavutus“ (Matej Makarovič) ja „maamärk Tartu sotsioloogilise koolkonna kujunemises“ (Zenonas Norkus). Kollektiivne monograafia esitab uurimisrühma ühiselt loodud teoreetilis-metodoloogilise mudeli, mõtestamaks Eesti ühiskonnas siirdeprotsesside tulemusel toimunud muutusi nende vastastikmõjudes. Uudse teoreetilis-metodoloogilise raamistiku keskmes on kriitilisele realismile omane relatsioonilisuse põhimõte, mis on võimaldanud läheneda ühiskondliku transformatsiooni protsessidele mitmetasandiliselt, arvestades tsüklilisuse, sisemiste ja väliste struktureerivate jõudude ning individuaalsete toimijatega. V. Kalmuse kaasautorluses on valminud kaks peatükki ja ainuautorluses üks peatükk („The structuring role of generations in a transforming society: Reflections upon the Estonian case within the paradigms of social morphogenesis and social acceleration“); viimase teoreetiline panus seisneb morfogeneetilise raamistiku ja klassikaliste põlvkonnateooriate sünteesis.

3. Erss, M.; **Kalmus, V.;** Autio, T. (2016). “Walking a Fine Line”: Teachers’ Perception of

Curricular Autonomy in Estonia, Finland and Germany. *Journal of Curriculum Studies*, 48(5), 589–609. DOI: [10.1080/00220272.2016.1167960](https://doi.org/10.1080/00220272.2016.1167960).

Viitamisi: Google Scholar: **123**.

Õppekavauuringute ühes juhtivas ajakirjas ilmunud artikkel analüüsib kolme Euroopa riigi keskkooliõpetajate intervjuusid (n=33), keskendudes õpetajate kogemustele, normatiivsetele uskumustele ja tajutud autonoomiale õppekava rakendamisel. Tulemused näitavad märkimisväärseid erinevusi kolme riigi õpetajate tunnetuses. Ehkki Eesti õpetajad tajuvad Soome ja Baierimaa kolleegidega võrreldes küllaltki suurt autonoomiat ja soovivad töötada samavõrd loovalt, tunnetavad nad tugevamat neoliberaalse aruandluskultuuri survet ning madalamat ühiskonnapoolset usaldust ja elukutse prestiiži. Autorid järeltavad, et õpetaja autonoomiat hinnatakse eri kultuuri- ja ajaloolistes kontekstides erinevalt ning suuremat autonoomiat ei tajuta positiivsena, kui selle jõustamiseks puuduvad vajalikud tingimused.

4. Kalmus, V.; Blinka, L.; Ólafsson, K. (2015). Does It Matter What Mama Says: Evaluating the Role of Parental Mediation in European Adolescents' Excessive Internet Use. *Children & Society*, 29(2), 122–133. DOI: [10.1111/chso.12020](https://doi.org/10.1111/chso.12020).

Viitamisi: Google Scholar: **208**.

Artikkel analüüsib 25 Euroopa riigi laste seas teostatud küsitluse „EU Kids Online“ andmeid (N=18709), kasutades mitmetasandilist regressioonanalüüsi. Autorid näitavad, et laste internetikasutuse vanemlik vahendamine (nõustamine ja reeglite-piirangute seadmine) mängib teismeliste ülemäärase internetikasutuse (ehk netisõltuvuse) kujunemises teiste teguritega võrreldes suhteliselt tagasihoidlikku rolli ning et vanemliku vahendamise mõju ulatus on Euroopa riikides ühetaoline. Autorid soovivad vanematele laste internetikasutuse aktiivset vahendamist (laste netitegevuste toetamist ja nende üle arutlemist) ning rõhutavad positiivse ja sooja koduse suhtluskeskkonna olulisust.

5. Talves, K.; Kalmus, V. (2015). Gendered Mediation of Children's Internet Use: A Keyhole for Looking into Changing Socialization Practices. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 9(1), Article 4. DOI: [10.5817/CP2015-1-4](https://doi.org/10.5817/CP2015-1-4).

Viitamisi: Google Scholar: **84**.

Artikkel käsitleb laste internetikasutuse vanemlikku vahendamist sotsialiseerimisviiside empiirilisel hoomatava osana ning uurib vanemliku vahendamise soolisi mustreid nii makro- kui mikrotasandil, kombineerides kvantitatiivseid ja kvalitatiivseid meetodeid. Autorid esitavad originaalse Euroopa riikide liigituse vanemliku vahendamise sooliste karakteristikute alusel, näidates muuhulgas, et kõik valimisse kuuluvad postsotsialistlikud riigid on üksteisele võrdlemisi sarnased. Uuring täiendab teadmisi soolistest kasvatusmustritest kiiresti muutavas sotsialiseerimiskeskkonnas. Kuna aktiivset vanemlikku vahendamist ennustab kõige paremini vanema enesekindlus lapse aitamisel, rõhutavad autorid jätkuvat vajadust suurendada vanemate teadlikkust internetiriskidest ja nende maandamise viisidest.

6. Kalmus, V.; Realo, A.; Siibak, A. (2011). Motives for Internet Use and their Relationships with Personality Traits and Socio-Demographic Factors. *Trames: Journal of the Humanities and Social Sciences*, 15(65/60) (4), 385–403. DOI: [10.3176/tr.2011.4.04](https://doi.org/10.3176/tr.2011.4.04).

Viitamisi: Google Scholar: **199**.

Seletamaks erinevusi inimeste internetikasutuses ja selle motiivides, ühendab artikkel originaalsel moel kaks uurimissuunda ja eri distsipliinid (ühelt poolt psühholoogia ja teiselt poolt sotsioloogia ning meedia- ja kommunikatsiooniuuringud). Küsitluse „Mina. Maailm.

Meedia“ andmete analüüsi põhjal pakuvad autorid välja teoreetiliselt hästi tõlgendatava internetitegevuste liigituse, mis osutab internetikasutuse eri motiividele. Lineaarsed seosemodelid lubavad järeldada, et sotsialiseerumise käigus omandatud normid, rollid ja käitumismustrid mängivad internetikasutuse viiside ja motiivide kujunemises olulisemat rolli kui isiksuseomadused.

7. Kalmus, V.; Pruulmann-Vengerfeldt, P.; Runnel, P.; Siibak, A. (2009). Mapping the Terrain of “Generation C”: Places and Practices of Online Content Creation among Estonian Teenagers. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 14(4), 1257–1282. DOI: [10.1111/j.1083-6101.2009.01489.x](https://doi.org/10.1111/j.1083-6101.2009.01489.x).

Viitamisi: Google Scholar: **60**.

Kommunikatsiooniuuringute ühes tippajakirjas (IF=5,7) ilmunud artikkel esitab Eesti kooliõpilaste küsitluse andmete põhjal loodud uudse noorte veebisisuloojate tüpoloogia ja analüüsib selle seoseid noorte internetikasutuse, pädevuste ja hoiakutega. Autorid pakuvad välja sisuloomet raamistava struktuuri ja agentsuse mudeli ning näitavad, et valdavalt loovad noored sisu rangelt struktureeritud veebikeskkondades (sotsiaalvõrgustikes, foorumides ja uudisportaalides), kuid meediakirjaoskust aitab arendada sisuloojate vähem struktureeritud keskkondades (blogides ja kodulehtedel).

8. Vihalemm, T.; **Kalmus, V.** (2009). Cultural Differentiation of the Russian Minority. *Journal of Baltic Studies*, 40(1), 95–119. DOI: [10.1080/01629770902722278](https://doi.org/10.1080/01629770902722278).

Viitamisi: Google Scholar: **102**.

Artikkel keskendub Eesti ja Läti venekeelsele vähemusele põlisrahvaste taustal, kasutades autorite poolt uudsenähtud välja töötatud metodoloogilist tööriista – identiteete ja väärtusorientatsioone koondavate mentaalsete struktuuride analüüsi meetodit. Tulemused näitavad, et vaimsete struktuuride põlvkondlik ja etniline eristumine järgib mõlemas siirderiigis sama mustrit, osutades postsotsialistliku siirdega kaasnenud põlvkondliku järjepidevuse katkestusele kultuurilises taastootmises. Seejuures erinevad noorema põlvkonna venelased selgelt oma vanematest ja vanavanematest. Artikkel annab soovitusi uueks integratsioonistrateegiaks. Autorid pälvisid Balti Uuringute Edendamise Assotsiatsiooni (AABS) Vitolsi auhinna ajakirja 40. aastakäigu parima artikli eest.

9. Kalmus, V. (2004). What Do Pupils and Textbooks Do with Each Other? Methodological Problems of Research on Socialization through Educational Media. *Journal of Curriculum Studies*, 36(4), 469–485. DOI: [10.1080/00220270310001630670](https://doi.org/10.1080/00220270310001630670).

Viitamisi: Google Scholar: **145**.

Õppekavauuringute ühes juhtivas ajakirjas ilmunud teoreetilis-metodoloogiline artikkel vaeb õppemeedia kaudu toimuva sotsialiseerimise uurimise keerukusi ning pakub välja mõned strateegiad kooliõpikute ja nende lugejate vahelise interaktsiooni uurimiseks ja mõistmiseks. Artikkel tõlgiti ka hiina keelde ja ilmus 2005. a ajakirjas *Journal of East China Normal University*, 23(1), 28–37.

10. Kalmus, V. (2003). “Is Interethnic Integration Possible in Estonia?”: Ethno-Political Discourse of Two Ethnic Groups. *Discourse & Society*, 14(6), 667–697. DOI: [10.1177/09579265030146001](https://doi.org/10.1177/09579265030146001).

Viitamisi: Google Scholar: **60**.

Tolleaegses kommunikatsiooniuuringute tippajakirjas ilmunud artikkel analüüsib võrdlevalt eesti ja vene koolide 9. klassi õpilaste integratsiooniteemalisi esseid ja intervjuusid ning toob välja kaks üksteisele vastanduvate diskursiivsete positsioonide paari: ennast kehtestanud enamus vs. leppinud vähemus ning ohustatud enamus vs. üleolev vähemus. Artikkel toob akadeemilisse käibesse uue argumentatsioonistrateegilise käigu mõiste („äraspidine e edasilükatud eitamine“), mis on omane just poliitilise sotsialiseerumise protsessi läbivatele noortele.

Käimasolevad projektid

1. PlatFAMs – Pereelu platvormiseerumine: digitaalsed muutused perekondade igapäevaelus eri põlvkondade lõikes (01.10.2022–31.12.2025; vastutav täitja; finantseerijad Eesti Teadusagentuur, Euroopa Horisont 2020 – CHANSE)
2. REMEDIS – Meedia- ja digipädevuse ümbermõtestamine Euroopas (01.10.2022–30.09.2024; põhitäitja; finantseerijad Eesti Teadusagentuur, Euroopa Horisont 2020 – CHANSE)
3. PRG1761 „Kuidas Covid-19 piirangutega kaasnenud muutused koduses digi- ja keelekeskkonnas mõjutavad lapse arengut ja heaolu“ (01.01.2023–31.12.2027; põhitäitja; finantseerija Eesti Teadusagentuur)
4. EU Kids Online'i III uuringulaine Eestis (01.08.2024–31.12.2025; vastutav täitja; finantseerija: EV Sotsiaalministeerium)
5. PROMISE – Edendades eelteismeliste, teismeliste ja noorte täiskasvanute heaolu: täiustatud sotsiaalmeediapoliitikate suunas (01.09.2025–31.08.2028; vastutav täitja; finantseerijad Eesti Teadusagentuur, Euroopa Horisont 2020 – CHANSE; ei kajastu 15.09.2025 seisuga veel ETIS-es)

Ühiskondlik tegevus

1. **Populaarteaduslikud publikatsioonid ja õppematerjalid** – kokku 47 publikatsiooni ETIS-e kategooriates 6.2-6.7, sh:

- 1.1. Populaarteadusliku sisuga artiklid ja videolood väljaannetes *Postimees*, *Eesti Päevaleht*, *Eesti Ekspress*, *Sirp*, *Õpetajate Leht*, *Areen*, *Tarkade Klubi*, *Luup*, *Märka Last*, *Kaja*, *Hea Kodanik*, *err.ee*, *Novaator*, nt:

- **Kalmus, V.**; Saarts, T.; Beilmann, M.; Opermann, S.; Masso, A. (2023). Sotsioloogid: ühiskond vajab uuringutarkust. *err.ee*, 07.09.2023.
- Masso, A.; **Kalmus, V.**; Beilmann, M.; Saarts, T. (2023). Kuidas ehitada teadmispõhist riiki ehk Eesti teaduskorraldus vajab remonti. *Sirp*, 28–29, 20.10.2023.

- 1.2. Rahvusvahelised blogipostitused, nt:

- Murumaa-Mengel, M.; Siibak, A.; **Kalmus, V.**; Okkonen, J. (2021). Bending willow or breaking mighty oak – what makes schools and education resilient? *CO:RE: A Knowledge Base on Children and Youth in the Digital Age*.

- 1.3. Õppematerjalid, nt:

- **Kalmus, V.;** Masso, A.; Linno, M. (2015). Kvalitatiivne sisuanalüüs. K. Rootalu, V. Kalmus, A. Masso, ja T. Vihalemm (toim), *Sotsiaalse analüüsi meetodite ja metodoloogia õpibaas*. (Google Scholaril andmetel on peatükile viidatud 214 korda.)

2. Esinemised siht- ja sidusrühmadele, koostööpartneritele ja laiemale avalikkusele suunatud konverentsidel, seminaridel ja töötubades (näiteid viimasest 3 aastast, pööratud kronoloogilises järjekorras):

- Paneelettekanne Maakoolide hariduskonverentsil (Avinurme, 07.06.2025)
- Kaks ettekannet Eesti Sotsiaalteadlaste Aastakonverentsil (Tallinn, 09.05.2025), lisaks kahe sessiooni kaaskorraldamine ja osalemine programmitoimkonnas
- Paneelettekanne Interneti Päeva konverentsil (Tallinn, 02.04.2025)
- Plenaarettekannet konverentsil „Eesti sotsioloogia eile ja täna: sotsioloogiaõpe Tartu Ülikoolis 35 ja Eesti Sotsioloogide Liit 25“ (Tartu, 15.11.2024)
- Paneelettekanne Kutsekoja rahvusvahelisel konverentsil „Elukestva õppe paradoks - kas võidab see, kel on rohkem oskusi?“ (Viimsi, 19.09.2024)
- Plenaar- ja paneelettekanded Turvalise interneti päeva konverentsil „Targalt internetis: digitaalne heaolu ja vaimne tervis“ (Tallinn, 06.02.2024)
- Paneelettekanne H2020 projekti ySKILLS poliitikakujundajatele jt sihtrühmadele suunatud lõpukonverentsil (Leuven, 30.11.2023)
- Plenaarettekannet Eesti Haridusteaduste Ajakirja juubelikonverentsil „Omakeelne haridusteadus ja maailmasuundumused“ (Tartu, 16.11.2023)

3. Esinemised ja intervjuud meedias, näiteid:

- Intervjuu Neeme Rauale teemal, kuidas päästa teismelisi nutisõltuvusest. Raadio Kuku, „Siin“, 06.04.2024.
- Intervjuu Jakob Rosinale teemal „Süsteemne infotarbimine“. Vikerraadio, „Huvitaja“, 09.02.2024.
- Intervjuu „Kuku pärastlõuna: Veronika Kalmus – miks on Eesti koolinoored digimaailmas suhtlemises viielised, aga infooskustes kolmelised“. Raadio Kuku, 06.02.2024.

4. Õpilastele ja koolidele suunatud tegevused, sh:

- Elva Õppejõudude Kogu liige (alates 2013) – regulaarne osalemine Elva Gümnaasiumi õpilaste uurimistööde konkursitööde hindamisel ja auhindade üleandmisel
- Digioskuste päevade ja digipädevuse-teemaliste seminaride-töötubade korraldamine (õpilastele, õpetajatele jt haridustöötajatele)
- Õpilastele ja sidusrühmadele suunatud animafilmi (uuringutarkuse ja laste õiguste teemal) eestindamine (2022-2023)
- Veebipõhise digioskuste õppevara (2024) tõlkimine ja toimetamine

5. Osalemine ühingute juhatuste ja ekspertkogude tegevuses

- Eesti Sotsioloogide Liit – liige (alates 2007), juhatuse liige (2011-2025), sh asepresident (2011-2014, 2015-2023) ja president (2015)
- Euroopa Sotsioloogia Assotsiatsiooni uurimisvõrgustiku „Sotsiaalne transformatsioon: Ida ja Lääs“ juhatuse liige (alates 2024)
- Riigiettevõtte Eesti Loto nõukogu liige (alates 2025) – teadlaste esindajana, kelle ülesanne on hoida strateegilises juhtimises silma peal suurematel sotsiaalsetel trendidel ja hasartmängusõltuvuse ennetamisel
- Eesti teaduspoliitika komisjoni liige (alates 2022)
- Euroopa Komisjoni sõltumatu ekspert infoühiskonna ja meedia alal (alates 2007)
- HTM-i teaduse rahastamise töörühma liige (2025)
- TAIE fookusvaldkonna „Elujõuline Eesti ühiskond, keel ja kultuuriruum“ HTM-i töörühma liige (2021-2022)
- Eesti Teadusagentuuri ühiskonnateaduste ja kultuuri ekspertkomisjoni liige (2012-2019)
- Riigi teaduspreemiate konkursile esitatud tööde tsüklite retsensent (2016, 2023 ja 2024)

15.09.2025